

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS
PROFESSIONAL KOMPETENSIYA VA UNING TILLARNI
O'QITISHDAGI AHAMIYATI

Yusupov Rajab Rasul o'g'li

*Fan va Texnologiyalar universiteti, Tillar kafedrasida
ingliz tili o'qituvchi*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada til o'qitishda professional kompetensiya (PK) tushunchasi ko'p tomonlama xususiyatlarga ega ekanligi, ya'ni bilimlar, ko'nikmalar, qadriyatlar va munosabatlarni o'z ichiga olgani ta'kidlanadi. Maqolada o'qituvchilar uchun doimiy professional rivojlanishning ahamiyati va o'z faoliyatini tahlil qilish orqali rivojlanishning ahamiyati muhokama qilinadi. Shuningdek, konstruktivist amaliyotlarning o'qituvchilarning malakasini oshirishdagi roli va til o'qitish sohasida doimiy o'rganish va moslashuvchanlikning ahamiyati ko'rib chiqiladi. Bunda samarali va inklyuziv o'quv muhitlarini yaratish uchun zarur bo'lgan qadriyatlar va munosabatlar ham aniqlanadi. Yig'ilishlar natijasida o'qitish samaradorligini va talabalarning o'qishdagi natijalarini yaxshilash uchun doimiy o'zini tahlil qilish va professional rivojlanish zarurligi ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar: *professional kompetensiya, til o'qitish, professional rivojlanish, tanqidiy tahlil, inklyuziv ta'lim, hayot davomida o'rganish.*

Annotation. *This article explores the concept of professional competence (PC) in language teaching, emphasizing its multifaceted nature, including knowledge, skills, values, and attitudes. The paper discusses the importance of continuous professional development for teachers and highlights critical reflection as a tool for professional growth. It also examines the role of constructivist practices in enhancing teacher expertise and stresses the significance of lifelong learning and adaptability in language education. Additionally, the article identifies the essential values and attitudes required for creating inclusive and effective learning environments. The findings underscore the need for ongoing self-reflection and professional development to improve teaching effectiveness and student outcomes.*

Keywords: *professional competence, language teaching, professional development, critical reflection, inclusive education, lifelong learning.*

Professional kompetensiya (PK) tushunchasi "o'qituvchining turli amaliyotga yo'naltirilgan vaziyatlarda samarali kasbiy faoliyat va kasbiy rivojlanishni ta'minlay oladigan professional bilimlar, ko'nikmalar, qadriyatlar va munosabatlarning yaxlit tizimi" deb ta'riflanadi. Tillarni o'qituvchi samarali ta'lim berish uchun maxsus ko'nikmalar, bilimlar va munosabatlarga ega bo'lishi kerak. Chet tilini o'qitishda PK, o'qituvchining biografik ma'lumotlari, shaxsiy tajribasi, kasbiy qobiliyatlari va qadriyatlari (munosabatlar va o'zini anglash shaklida) kabi turli o'lchovlarning mahsuli

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

bo'lgan kompleks professional ta'lim natijasi hisoblanadi[1]. Shunday qilib, L2 (ikkinchi til) o'qitish bo'yicha o'qituvchining professional kompetensiyasi umumiy ilmiy, kasbiy, amaliy va chet tili bo'yicha trening hamda o'qituvchilik amaliyotining o'zaro bog'liq va mos o'lchovlarini o'z ichiga oladi.

Xorijda, xususan, ingliz tilini o'qitish (ELT) bo'yicha boshlang'ich va davomiy pedagogik ta'lim standartlari **Ingliz Tili O'qituvchilari uchun Til Bilimlari Shkalasi** nomi bilan mashhur. Ammo ular asosan funksional bo'lib, til va professional tilga oid tushunchalar va munosabatlarning torroq doirasini qamrab oladi. O'qituvchilar va trenerlar har doim o'z amaliy tajribalarini shaxsiy va tanqidiy tahlil qilishlari kerak[2]. Yevropa til o'qituvchisi ta'limi profili bo'yicha, o'qituvchilar o'zlarining o'qitishdagi xatti-harakatlarini muhim ma'lumotlar va samarali, hissiy majburiyatlar mahsuli sifatida ko'rish qobiliyatini rivojlantirishlari lozim. Tanqidiy tahlil til o'qituvchilari ta'limida turli o'lchovlar yoki jihatlar bo'yicha keng qo'llanilgan. Tahlilning umumiy maqsadlaridan biri o'qituvchilarni o'zgarishga undashdir[3]. Aslida, tahlil asosida yuzaga kelgan o'zgarishlarga dalillar keltirish yangilik emas[4]. O'qituvchilarning mavjud tajribasi va ko'nikmalariga tayanib dars o'tish muhimligi qayd etilgan; boshqacha qilib aytganda, konstruktiv va o'qituvchining mavjud sharoiti va ehtiyojlariga moslashtirilgan amaliyot muhimdir. Bu g'oyaning mohiyatida shunday fikr yotadiki, samarali kasbiy rivojlanish o'qituvchilarning mavjud ko'nikmalari va tajribalariga asoslanishi, ularni noldan qayta o'zgarishga majbur qilmasligi kerak.

O'qituvchilar doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini oshirishga imkon beradigan mazmunli professional rivojlanish faoliyatlarida ishtirok etishlari kerak. Bunday faoliyatlar konferentsiyalarda qatnashish, seminarlar o'tkazish, hamkasblar bilan hamkorlik qilish va qo'shimcha ta'lim olishni o'z ichiga olishi mumkin. O'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda kengaytirish orqali o'qituvchilar professional kompetensiyalarini oshirishlari va o'z o'quvchilariga taqdim etayotgan ta'lim sifatini yaxshilashlari mumkin[5]. Bundan tashqari, o'qituvchilar til o'qitish sohasidagi eng yangi tadqiqot va rivojlanishlar bilan doimo tanish bo'lib borishlari zarur. Bu uzluksiz o'rganishga va yangi topilmalar hamda ilg'or amaliyotlar asosida dars berish uslublarini moslashtirishga tayyor bo'lishni talab qiladi. Bilim va ko'nikmalardan tashqari, o'qituvchilar professional kompetensiyaga hissa qo'shadigan muayyan qadriyat va munosabatlarga ham ega bo'lishlari kerak. Bularga o'qitishga bo'lgan haqiqiy ishtiyoq, talabalarning muvaffaqiyatiga bo'lgan sadoqat, xilma-xillik va inklyuziyaning ahamiyatiga ishonch hamda ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishga intilish kiradi. Ushbu sifatlarga ega bo'lgan o'qituvchilar barcha o'quvchilarni qadrligi va kuchli his qila oladigan qiziqarli va inklyuziv sinflarni yaratishga ko'proq moyil bo'ladilar.

Professional kompetensiyani rivojlantirish uchun o'qituvchilar muntazam ravishda o'z-o'zini tahlil qilish va baholash bilan shug'ullanishlari kerak. Bu o'z o'quv amaliyotini tanqidiy tahlil qilish, yaxshilash kerak bo'lgan sohalarni aniqlash va o'z

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

professional rivojlanishi uchun maqsadlar qo'yishni o'z ichiga oladi. O'z kuchli va zaif tomonlarini tahlil qilib, o'qituvchilar o'z dars berish samaradorligini oshirish hamda o'quvchilarining turli ehtiyojlariga javob berish strategiyalarini ishlab chiqishlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda, professional kompetensiya bilim, ko'nikmalar, qadriyatlar va munosabatlarni o'z ichiga olgan ko'p qirrali tushunchadir. Tillarni o'qituvchilar uzluksiz o'rganish, tahlil qilish va o'zini takomillashtirish orqali professional kompetensiyalarini rivojlantirishga intilishlari kerak. Shunday qilsalar, ular yanada samarali o'qituvchilarga aylanishlari va o'z o'quvchilarining hayotida ijobiy ta'sir ko'rsatishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Antera S. Professional competence of vocational teachers: A conceptual review. *Vocations and Learning*. 2021. [springer.com](https://www.springer.com)
2. Catacutan A, Kilag OK, Diano Jr F, Tiongzon B, Malbas M, Abendan CF. Competence-Based Curriculum Development in a Globalized Education Landscape. *Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education* (2994-9521). 2023 Oct 30;1(4):270-82. [multijournals.org](https://www.multijournals.org)
3. Jo H, Park M, Song JH. Career competencies: an integrated review of the literature. *European Journal of Training and Development*. 2024 Jul 26;48(7/8):805-32. [researchgate.net](https://www.researchgate.net)
4. Czepil M. Professional competence of preschool teachers in the works of Ukrainian scholars. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J–Paedagogia-Psychologia*. 2021 Apr 27;34(1):25-34. bibliotekanauki.pl
5. Pueyo-Garrigues M, Pardavila-Belio MI, Whitehead D, Esandi N, Canga-Armayor A, Elosua P, Canga-Armayor N. Nurses' knowledge, skills and personal attributes for competent health education practice: An instrument development and psychometric validation study. *Journal of advanced nursing*. 2021 Feb;77(2):715-28. [HTML]
6. Сеитова, З. П. (2023). СОЦИАЛЬНЫЙ СТАТУС ЖЕНЩИН РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН. *ЎТМОИЙ ФАНЛАРДА ИННОВАСИЯ ОНЛАЙН ИЛМИЙ ЖУРНАЛИ*, 3(2), 83-89.
7. Pirzhanovna, S. Z., & Gulbahar, Z. (2022). Features Of the Formation of a System of Social and Value Orientations of Women. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 4, 1-3.
8. Сеитова, З. (2024). НАЛИЧИЕ ГЕНДЕРНО-УЩЕРБНЫХ СТЕРЕОТИПОВ В УСЛОВИЯХ ЮЖНОГО ПРИАРАЛЬЯ. *Academic research in educational sciences*, (3), 537-542.
9. Pirzhanovna, S. Z. (2023). SOCIAL TRANSFORMATIONS AND CHANGES IN THE MINDS OF WOMEN. *QUALITY OF TEACHER EDUCATION UNDER MODERN CHALLENGES*, 1(1), 225-232.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

10. Сеитова, З. П. (2023). КОМПОНЕНТЫ ГЕНДЕРНОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ РЕСПУБЛИКА КАРАКАЛПАКСТАН. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(14), 342-351.

11. ZP, S. (2023). Social Transformations and Changes in The Minds of Women. Journal of Advanced Zoology, 44.

12. Сеитова, З. П. (2021). ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ МИРОВОЗЗРЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ. Экономика и социум, (3-2 (82)), 352-355.

13. Pirjanovna, S. Z., & Aytbaevna, S. G. (2020). ECOLOGICAL ISSUES IN THE PHILOSOPHICAL THEORIES OF KARAKALPAK THINKERS. PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology, 17(7), 4206-4212.

14. Сеитова, З. П. ВОПРОСЫ САМОИДЕНТИФИКАЦИИ ЖЕНЩИН В СОЦИОЛОГИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ. ILM SARCHASHMALARI, 185.

15. Pirjanovna, S. Z. (2021). A democratic society is the spokesman for the people's, national will. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(3), 1088-1091.

